

Förändring i regelverket för avgifter - egenavgift vid icke medicinsk kirurgisk sterilisering

Dnr 02845-2019

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige att avslå Förbundsdirektionen för Norra Sjukvårdsregionförbundets rekommendation om sänkt avgift från 4 700 kronor till 2 500 kronor för sterilisering som utförs utan medicinsk grund.

Yttrande till beslutsförslaget

Inom ramen för det pågående omställningsarbetet sker en översyn av kostnader som innebär hårda prioriteringar. Sterilisering utan medicinsk grund är enligt de nationella riktlinjerna för prioriteringar en lågt prioriterad åtgärd varvid det inte är lämpligt att sänka egenavgiften. Regionstyrelsen vill påpeka att det är det önskvärt att i mån av tid och resurser fortsätta att utföra steriliseringar som en preventiv åtgärd för de som har svårt att hitta andra preventiva metoder då det kan att hålla nere antalet aborter.

Sammanfattning

Egenavgiften för kirurgisk sterilisering utan medicinsk indikation för kvinnor och män varierar både inom riket och inom den norra sjukvårdsregionen. Förbundsdirektionen för Norra sjukvårdsregionförbundet, NRF, har därför beslutat att rekommendera medlemsregionerna att besluta om en enhetlig avgift på 2 500 kronor för kirurgisk sterilisering.

Ärendet

Regionstyrelsen föreslog 2019-10-03 regionfullmäktige besluta att inte tillämpa NRF:s rekommenderade kostnadsnivå för sterilisering på icke medicinsk grund. Regionfullmäktige beslutade att återremittera ärendet för en genomlysning ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv, så att frågan belyses utifrån män, kvinnor, pojkar och flickors hälsa, trygghet, rättigheter och ekonomiska möjligheter.

Enligt steriliseringslagen (SFS 1975:580) får en person som fyllt 25 år steriliseras på egen begäran. En person som är mellan 18-25 behöver ansöka hos Socialstyrelsen om tillstånd till sterilisering om det finns genetisk indikation, om det för en kvinna finns medicinsk indikation och i samband med köns-korrigerande. Steriliseringslagens huvudsakliga syfte är att, som ett alternativ till andra preventivmetoder, få till stånd familjeplanering.

Prioriteringsordningen är ett komplement till de nationella riktlinjerna för prioriteringar inom hälso- och sjukvården, 1996/97:6. En systematisk metod för att omsätta riksdagens riktlinjer för prioriteringar och dess etiska platt-

form i praktiken, det vill säga människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen har tagits fram och används i verksamheterna. Majoriteten av de steriliseringsoperationer som utförs på män sker utan medicinsk grund, som en preventiv åtgärd, vilket leder till att operationen klassas som en lågt prioriterad åtgärd enligt prioriteringsordningen.

Kvinnor genomgår sterilisering om det bedöms farligt för kvinnans hälsa att genomgå en graviditet/förlossning, på egen begäran i samband med bukoperation av annan orsak, men även för att undvika abort hos kvinnor som har svårigheter att hitta lämpliga preventiva metoder. Såväl kvinnor som män kan genomgå sterilisering om det finns genetisk indikation, det vill säga ärftlighet för allvarliga medfödda sjukdomar eller missbildningar, eller i samband med könskorrigering.

Egenavgiften för icke medicinsk kirurgisk sterilisering av kvinnor respektive män varierar mellan medlemsregionerna i norra sjukvårdsregionen med mellan 2 500 kronor och 7 000 kronor. Norra sjukvårdsregionförbundet har därför beslutat om en rekommendation till medlemsregionerna att besluta om en enhetlig avgift på 2 500 kronor per ingrepp. Region Västernorrland och Region Jämtland Härjedalen har idag en avgift på 2 500 kronor för icke medicinskt sterilisering och Region Västerbotten har beslutat att sänka avgiften från 7 000 kronor till 2 500 kronor från och med 1 januari 2020.

I elva regioner i landet är avgiften för sterilisering densamma som den vanliga patientavgiften och avgiften ingår då i högkostnadsskyddet. I de tio regioner där man har en särskild avgift för icke medicinsk kirurgisk sterilisering varierar avgiften mellan 1 250 kronor och 10 000 kronor. Region Södermanland har en avgift på 8 000 kronor för män och 10 000 kronor för kvinnor. I Region Norrbotten är avgiften 4 700 kronor för både kvinnor och män vilket är näst högst i landet. Ingreppet är inte en sjukdomsrelaterad åtgärd och avgiften ingår inte i högkostnadsskyddet.

Antal utförda steriliseringsoperationer i Region Norrbotten

År	26-30		31-35		36-40		41-45		46-50		51-		Summa		Totalt
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	
2015	1	1	0	6	3	8	0	1	0	8	0	5	4	39	43
2016	0	4	1	8	0	14	3	7	0	8	0	0	4	41	45
2017	2	1	2	2	5	1	3	3	1	2	0	1	13	10	23
2018	2	1	2	2	7	3	2	1	1	1	0	2	14	10	24
2019 tom okt	2	0	4	1	6	1	4	2	0	0	0	0	16	4	20

Totalt antal utförda steriliseringsoperationer

År	Kvinnor	Män*
2015	4	39 (0)
2016	4	41 (0)
2017	13	43 (33)
2018	14	56 (46)
2019 tom oktober	16	57 (53)

*Operationer utförda via avtal med SF-kliniken inom parantes

Region Norrbotten har ett avtal med Sf-kliniken Oy avseende manlig sterilisering (vasektomi). Kostnaden är 2 800 kronor per operation. Den totala kostnaden för dessa operationer var 92 400 kr 2017, 128 800 kronor 2018 och 148 400 kronor 2019, tom september. Dessa operationer utgör majoriteten av steriliseringsoperationerna och adderas dessa operationer till de som utförs i egen regi blir könsfördelningen således ojämn. Antalet steriliseringsoperationer har ökat över åren för både kvinnor och män.

Antal utförda aborter i region Norrbotten

År	Kvinnor upp t o m 25 år	Kvinnor 26 år och äldre
2017	344	495
2018	308	543
2019 t o m nov	251	472

Bland kvinnor under 25 år ses ett minskande antal aborter sedan den utökade subventionen av preventivmedel för kvinnor till och med 25 års ålder infördes 2012. Antal aborter i gruppen 26 år och äldre har däremot inte minskat och det är också denna åldersgrupp som är målgruppen för sterilisering. Att med den föreslagna sänkningen av avgiften stimulera sterilisering som preventiv åtgärd skulle kunna minska antalet aborter för de som har svårt att finna annan lämplig preventiv metod.

Jämställda beslut

Av analysen framkommer att sterilisering för män är fyra gånger vanligare än för kvinnor. Man kan således konstatera att den positiva ekonomiska effekten av föreslagen sänkning av avgiften skulle bli större för män än kvinnor.

Den föreslagna sänkta avgiften för sterilisering i preventivt syfte skulle kunna minska antalet aborter med positiva effekter på familjeplanering för både kvinnor och män. Kvinnorna skulle då undvika de risker och den påfrestning som en abort innebär.

Protokollsutdrag skickas till:

Verksamhetsdirektör
Ekonomi- och planeringsdirektör
Divisionschef Länsjukvård

Bilagor:

Regionfullmäktiges protokoll 2019-10-16 § 93